

Sergei Metlev

Demokraatia remont jäägu parlamentarismi raamidesse ja kaasaku ka venekeelseid inimesi, kirjutab MTÜ Avatud Vabariik juhatuse liige Sergei Metlev.

Presidendi dialoogile kutsuva ümarlaua-algatuse juures võiks meeles pidada kaht tähtsat aspekti: osalusdemokraatia ei saa tänapäeval asendada esindusdemokraatiat ning võimaluse kaasa rääkida peavad saama ka rahvusvähemuste esindajad, kes jäid huvitaval kombel arutelust kõrvale.

Vahetult enne ümarlauda väljendasid mõned poliitilised jõud ja arvavad nõrdimust, et paljud toredad inimesed jäid ukse taha. Presidendi initsiatiivist saadi ilmselt valesti aru. Tegemist polnud siiski üleriigilise veetšega või otsustamisõigusega tarkade koguga. Viimast võib-olla keegi lootiski.

Näen suurt probleemi asjaolus, et teatud huvirühmad püüavad kogu protsessi kasutada pigem Stenbocki majja pääsemiseks või kellegi sinna aitamiseks. Selleks püütakse veenda avalikkust erimeetmete või uute esinduskogude vajalikkuses («Harta 12» räägib näiteks «alternatiivsest institutsioonist»). Kui kellelegi ongi teatud inimesed või poliitilised jõud vastukarva, ei tähenda see veel, et võiks hooletult mängida riigisüsteemiga.

Võttes endale patrooni rolli, võiks president tagada, et esialgne arutelu ning lahenduste otsimine oleks võimalikult parteihuvideülesed ning teatud staadiumist alates võib-olla professionaalsemad (kaasamise meetodika, läbiviimine ja analüüs).

Presidendi institutsioon oli kunagi loodud ka mõttega, et see tasakaalustaks poliitilist süsteemi. Ilmselt praegu ongi see hetk, kus president peaks energiliselt kutsuma mõistusele poliitilisi õnneotsijaid ja muidu viisakaid inimesi, kes kahjuks on oma vürtsikate sõnadega pigem vähendanud dialoogivõimalusi.

Inimlikult on impulsiivsed avaldused muidugi mõistetavad, kuna ignorantsusest ja moraaltusest on tõesti kõrini, kuid nende ühiskondlikus kasuteguris võib kahelda. Erakondades pettunud kaaskodanikud ja koalitsioonile oponeerivad arvamused ei tohiks unustada, et Eestis ei võta seadusi vastu tarkade kogu, vaid endiselt parlament. Seega, kogutud arvamused on sisend, mida saab pärast ettepanekutena vormistada, ning need ettepanekud vaieldakse läbi parlamentaarsel debatil ja otsustamisprotsessis.

Mullu tegid kodanikud oma valiku ning ei ole mingit alust arvata, et praegune riigikogu ei ole legitiimne. Mõte, et riiki saab reformida ainult kuskil eksperdikogus, on oma olemuselt demokraatia-vaenulik.

Nii nagu ebasiiras poliitmäng ja riigikogu rolli unustamine võib kogu ürituse seisma panna, võib ka vale ning ebapiisav kaasamine selle mõtteks muuta. Ümarlauast jäi kripeldama, et laua taga polnud kahjuks ühtegi vene taustaga Eesti kodanikku. Arusaadav, et jääkelder ei ole kummist ning valikuga oli kiire, aga edaspidi võiks kutsuda ka venekeelseid inimesi.

«Harta 12» võib meeldida ja võib mitte meeldida. Hartat saab ja tulebki kritiseerida, nagu tegi näiteks professor ja poliitik Mihhail Lotman. Venekeelses meedias jäi aga üldistatult silma destruktivne kriitika: «see ei ole venelaste asi, las eestlased ise mõtleval», «eestlased on ise süüdi, me ammu ütlesime, et Ansip on kurjast». Kindlasti ei väljenda see venekeelsete seas levinud valdavat hoiakut, vähemalt ei tahaks seda uskuda. Kui apaatsus oleks tõesti niivõrd sügav, siis võiks küsida, et milleks neid üldse kaasata. Olgu erakondade rahastamise süsteem või suhtlemisprobleemid poliitikutega, kõige selle suhtes on venekeelsed inimesed jäänud võrdlemisi passiivseks. Oma osa on siin ka venekeelsel meedial.

Ometi moodustavad Eestis venekeelsed ligi 30 protsenti elanikkonnast. Iseseisvumisest on möödunud piisavalt palju aega, meil on tekkinud mõtleval ja eestimeelne vene päritolu inimeste grupp. Isegi kui nad süsteemi üldisemalt kritiseerivad, ei ole tõsi, et tegemist on ilmingimata riigivaenlikkusega. See stereotüüp on minu meelest küll kurjast.

Usun, et paljud venekeelsed inimesed on valmis võtma koos teiste kodanikega vastutuse. Ei tahaks öelda, et venekeelsed kodanikud vajavad erilist kutset, aga positiivset ja tugevat signaali ning häid võimalusi oleks kindlasti vaja. Tahan mõelda, et üheskoos suudame leida lahenduse, kuidas ühes parlamentaarses vabariigis riiklike küsimuste lahendamine käib.

Palju on räägitud, et mitmete Eesti probleemide põhjuseks on eestlaste ajalooliselt kujunenud maruindividualism, mis kutsub esile jonnid. On ka nali selle kohta: arvake ära, kes oli sadu aastaid eestlase kõige lähedasem naaber? Õige, hunt.

Ka venelaste hulgas on küllalt levinud vale arusaam inglaste väljendist «Minu kodu on minu kindlus». Aga tõestame endale ja teistele, et meie naabriks pole hunt, vaid Mart, Sirje, Andrei ja Ljudmila ning me tahame nendega rääkida.

Artikkel Postimehe [veebilehel](#) .